

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ В КОНТЕКСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПРОСТОРУ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Забезпечення якості освіти є одним із пріоритетних напрямків державної політики України в сфері освіти. Наявність системи забезпечення закладом вищої освіти якості освітньої діяльності та якості вищої освіти є вимогою законодавства України, зокрема законів «Про вищу освіту» та «Про освіту», а також стандартів вищої освіти. В Угоді про асоціацію між Україною та Європейським Союзом визначаються зобов'язання сторін активізувати співробітництво у вищій освіті в рамках Болонського процесу, поглиблення співробітництва між закладами вищої освіти, підвищувати якість і тим самим посилювати значущість вищої освіти.

Планом заходів із виконання Угоди про асоціацію передбачено:

а) дотримання загальних принципів забезпечення якісної освіти та підвищення кваліфікації у контексті Рамки кваліфікацій Європейського простору вищої освіти;

б) розбудову системи забезпечення якості вищої освіти на основі Європейських стандартів та рекомендацій;

в) забезпечення функціонування внутрішньої системи забезпечення якості відповідно до Європейських стандартів і рекомендацій щодо забезпечення якості вищої освіти.

Увага до питань якості освіти знайшла своє відображення вже в перших документах Болонського процесу. Так, у спільній декларації міністрів освіти Європи «Європейський простір у сфері вищої освіти» серед цілей, які мають першочергове значення, було зазначено сприяння європейському співробітництву щодо забезпечення якості вищої освіти. В подальшому, роль програмних документів виконували комюніке за результатами зустрічей міністрів освіти країн-учасниць Болонського процесу. Так, Празьке комюніке підкреслювало важливу роль систем забезпечення якості у полегшенні порівняльності кваліфікацій в Європі. У Берлінському комюніке наголошувалось, що ключова відповідальність за якість вищої освіти, згідно з принципами автономії, належить кожному закладу вищої освіти (ЗВО). На конференції у Бергені були затверджені «Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти» - так звані ESG. Окрім того, комюніке містило заклик до університетів впроваджувати внутрішні системи контролю якості. Основні положення ESG знайшли подальше відображення у Лондонському комюніке. У Львівському комюніке запровадження ESG та створен-

ня Європейського реєстру забезпечення якості були визнані серед основних досягнень Болонського процесу. У Бухарестському комюніке міністри, відповідальні за вищу освіту, акцентували на необхідності ведення діалогу зі стейкхолдерами, передусім студентами та академічним персоналом. У 2015 р. з'явилась нова редакція Стандартів і рекомендацій, які мають застосовуватися до усієї системи вищої освіти Європейського простору, не-залежно від типу навчання та місця викладання. ESG-2015 мають наступні цілі:

- 1) встановлюють спільні рамки щодо забезпечення якості навчання та викладання на європейському, національному та інституційному рівні;
- 2) уможливають забезпечення якості та вдосконалення якості вищої освіти;
- 3) підтримують взаємну довіру, сприяючи визнанню та мобільності у межах та поза національними кордонами;
- 4) надають інформацію щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти.

Як підкреслюється в самих Стандартах і рекомендаціях, ці цілі створюють каркас, всередині якого різні ЗВО, агентства і країни можуть різними шляхами втілювати та використовувати ESG.

Нова редакція ESG була ухвалена на конференції в Єрвані. Єрванське комюніке визнало покращення якості головною місією Європейського простору вищої освіти. До інструментів, за допомогою яких можна вибудовувати якість освіти та освітньої діяльності, відносять:

- поширення педагогічних інновацій з акцентом на студентоцентрований підхід;
- вивчення потенційних переваг цифрових технологій для навчання і викладання;
- запровадження тісніших зв'язків між викладанням, навчанням та дослідженням на всіх рівнях освіти;
- заохочення закладів, викладачів та студентів посилювати діяльність із розвитку креативності, інновацій та підприємництва.

Паризьке комюніке визначило три ключові зобов'язання, що є вирішальними для підтримки та покращення якості, а також співпраці між ЗВО: трициклова система, відповідність Лісабонській конвенції з визнання і забезпечення якості відповідно до ESG.

Реформа освіти в Україні за своєю сутністю є відображенням процесів та тенденцій Європейського простору вищої освіти. Метою функціонування системи забезпечення якості освіти в Україні визначено гарантування якості освіти, формування довіри суспільства до системи та закладів освіти, постійне та послідовне поліпшення якості освіти, а також допомога ЗВО та іншим суб'єктам освітньої діяльності у покращенні якості освіти.